

РЕШЕНИЕ

№ 5803

гр. София, 04.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 6 състав,
в публично заседание на 07.04.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **7243** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203-207 от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл.285, ал.1 и чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).
Образувано е по искова молба с вх. № 23568 от 29.07.2020 г. (наименована жалба), подадена от Б. И. Д., ЕГН [ЕГН] и уточнена в молба от адвокат Ю. (л.22 по делото), с която е предявен иск, на основание чл. 284 от ЗИНЗС срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" при Министерство на правосъдието за заплащане на обезщетение в размер общо на 10 000 лева, за претърпени неимуществени вреди, причинени от подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко и унижително отношение, изразяващи се в следното: поставяне на ищеца в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчно проветряване и възможност за почистване на пространството пред прозореца, поради наличието на вътрешна решетка, липса на баня, липса на възможност за уединение в тоалетната, липса на течаща вода, липса на санитарни принадлежности като кошче за боклук, парцал за почистване, метла, наличието на множество насекоми – дървеници и хлебарки, неудобни легла, мръсни и стари дюшеци, липса на възможност за обедна почивка между 14 и 16 ч., поради бездействие на администрацията при ответника, които уронват човешкото достойнство и пораждаят чувство на страх, незащитеност и малоценност у ищец. Периодът е конкретизиран от 09.01.2020г. до 29.07.2020г. Твърдените като причинени

вредите от описаните условия на живот за ищеца са унижение, чувство на малоценност, страх, нарушен сън, нарушена концентрация, депресия, параноя, суицидни помисли, психично разстройство. В съдебно заседание, представляван от адвокат Ю. иска съдът да уважи исковите му претенции и да осъди ответника за му заплати разноските по делото.

Ответникът, Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" при МП (ГДИН), с депозиран в едномесечния срок по чл. 131 ГПК писмен отговор, оспорва предявената искова претенция като излага възражения по нейната редовност, допустимост и основателност. Цитира наличието на други дела в АССГ, чийто предмет касае обезщетяване на ищеца от лошите условия в ЗО К. и в СЦЗ. По основателността на исквата молба възразява, че отсъстват предпоставките да се ангажира отговорността му по чл.284 от ЗИНЗС, не е налице незаконосъобразен акт/действие/бездействие от страна на ответника, които да са в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС. Ангажира писмени и гласни доказателства. Моли съда да отхвърли иска като неоснователен. В съдебно заседание, представляван от юрисконсулт М., прави искане за отхвърляне на иска като неоснователен. Претендира юрк. възнаграждение.

Прокурорът намира исквата молба за неоснователна и недоказана, не са налице кумулативните предпоставки за ангажиране отговорността на ответника. Установено е, че ищецът има характеристични особености и преди да постъпи в Затвора във връзка с приемане на алкохол и оттам обстоятелството, че същият има предразположеност към съответната реакция на психиката, което изключва отговорността на ответника като някаква форма, т.е. ответникът не може да отговаря заради липсата на възможност за адаптивна способност при ищеца. Счита, че се полагат за същия съответни грижи в затвора, което е видно от доказателствата по делото. Лекуван е многократно и приемал съответни медикаменти. Не може да се установи в конкретния период, който е предмет на иска, какви точно обстоятелства могат да му повлияят. Данните от експертизата дават ясна представа за ситуацията и счита, че не е налице изискуемата причинно-следствена връзка, за да се ангажира отговорността на ответника.

Адв. Ю. репликира, че претенцията се основава на липсата на човешки условия в местата за лишаване от свобода, а не на адаптивни възможности на ищеца, като неговите личностови особености следва да бъдат съобразявани.

Съдът след като взе предвид становищата на страните и въз основа на приетите по делото на доказателствата, намира се за установено от фактическа страна следното:

По делото се установи и не е спорно, че към датата на подаване на исквата молба ищецът изтърпява ефективна присъда от тридесет години лишаване от свобода. Същият постъпва в Затвора-гр.С. на 05.10.2018 г., като след престоя му в Приемно отделение, е настанен в 6-та група за обвиняеми и подсъдими лица. След влизане в сила на осъдителната му присъда е разпределен в ЗОЗТ "К.", тъй като е изразил притеснения за живота и здравето си в Затвора-гр.София. От 20.03.2020г. Божидар Д. е настанен в в обособено отделение в СБАЛЛС за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от алкохолизъм, наркомания, лица с псих. разстройства били уязвими лица, съгласно рапоредбите на чл.60 от ЗИНЗС. Не се наблюдава подобряване на емоционалното му състояние, както и снижаване на нивото на тревожност.

С писмения отговор на ответника е представената докладна записка на Л. М. - ИСДВР - 4-та група СБАЛЛС, съставена на 05.05.2021 г. (л. 28 и сл.), от която се установява,

че преместването на Д. в болнично помещение № 2 се дължи на емоционалното му състояние и липса на снижаване нивото на тревожност. Посочва се, че по негово желание, е настанен самостоятелно в болничната стая, която е с капацитет от 12.40 кв.м за 3-ма лишени от свобода, съгласно разпоредбите на чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС. Болничната стая е оборудвана с 2 броя легла, 1бр. стол, 1 бр. маса, 2 бр шкафчета, 1 бр. мивка, с течаща топла и студена вода, санитарен възел – тоалетна, с 2 бр. прозорци на спалните помещения. Отоплението е централно с радиатори, с достъп на пряка слънчева светлина и възможност за проветряване, с изкуствено осветление, контролирано от лишените от свобода. За поддържане на хигиената в общите помещения – коридор, общ санитарен възел с баня, от която се ползват целодневно, е назначен 1 л.св. със задача да поддържа хигиената. За поддържане на нормални хигиенни условия, л.св. ежесечно получават преилни препарати – 1 бр. тоалетен сапун, 2 бр.сапуни за пране и 400 гр.прах за пране. За хигиената в спалното си помещение л.св. сами полагат необходимата грижа, ползват и пералня по утвърден график. Описано е, че настанените в болницата разполагат със столова, за да консумират на място полагащата им се храна, но голяма част от л.св. в това число и л.св. Д., вземайки храната си се качват и консумират в болничните си стаи , което е и причина за наличие на паразити. Във връзка с третирането на паразити има сключен договор за обработка на общите части и спалните помещения, част от л.св. отказвали да бъде дезинфекцирана тяхната стая, каквото поведение се наблюдава и при л.св.Д., а впоследствие имат претенции за наличие на вредители. За твърденията си към затворническата администрация л.св. не е сигнализирил или изразявал претенции, за времето на престой в ЦМСИГ на територията на СБАЛЛС, л.св. не показва устойчиво поведение, не е наказван, не е награждаван, но предвид отношението и изискванията към останалите л.св. в групата създава напрежение и често е обект на негативно отношение. Сигналът за проникване в стаята му е обсъдени в д.з. от 14.08.2020г., като при претърсвания на посочени лица, не са открити негови вещи. Предвид емоционалното състояние и отчетено ниво на тревожност при л.св. Д. със същият се осъществяват редовни консултации от ИСДВР и при нужда с инспектор – психолог. Във връзка с твърденията на ищеца относно хигиенно-битовите условия, при които е пребивавал, са представени справки от Столична РЗИ (СЗРИ) за извършени проверки за условията в помещенията на Затвора С. за 2019г.-2020г. – л.110-188 по делото.

Предоставената справка на извършена проверка за условията в помещенията на Затвора С. за 2019г.-2020г. от СРЗИ (л.110-л.111) дава следните сведения: извършени са проверки за наличие на хлебарки и дървеници по сигнали на задържани лица, като в резултат на проверките са дадени препоръки на затвора и фирмата изпълнител на мероприятията по ДДД относно обработките в обекта с цел постигане на по-добра ефективност, връчени са предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки от Столичната РЗИ на началника на затвора, давани са препоръки, при проверките например на 14.05.2020г. не е констатирано наличие на дървеници, давани са указания за извършване на последователни обработки в посочени интервали между тях. На 21.12.2020г. е извършена проверка в ЗОЗТ К. дадени са препоръки за ДДД обработки. През 2019г. са взимани проби за микробиологично изследване от различни повърхности, ръце, бельо като всички проби са добри. Не се изолират микроорганизми. По повод сигнал, касаещ лошо качество на питейна вода от резервоар, охраняващ ЗО К., към затвора –гр.С.,

[населено място], на 16.05.019г. е извършен насочен здравен контрол от СРЗИ и е заключено, че взетите проби отговарят на здравните изисквания и на нормативните изисквания за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Приложени са и протоколи за изпитване.

На 29.01.2020г. е извършена проверка и оглед от отдел „Паразитологии и ДДД“ на СРЗИ в СЦЗ в помещенията на сектор Арести, О. С., бул.д-р Г.М.Д. № 2 по отношение на ДДД дейностите. Констатирани са единични екземпляри на хлебарки в посочени помещения и в по голям брой в помещението за храна, в някои килии се поддържа лоша текуща хигиена, задържани лица имат ухапвания от дървеници, но не се откриват екземпляри. По отношение на ДДД обработките в Затвор С. и СБАЛЛС е констатирано, че за периода м.август 2019г. до м.януари 2020 г. са извършени общо 6 обработки, включващи дезинсекция срещу хлебарки, дървеници и дератизация срещу гризачи, не са констатирани нарушения от страна на фирмата изпълнител на ДДД. Същата извършва ДДД мероприятия по сключен договор с ГДИН като обработките се извършват поетапно, предвид спецификата на обекта. При извършения оглед по анкетно-визуалния метод не се откриват следи и екземпляри на хлебарки и гризачи. С цел обективизиране степента на населеност с вредители, както и оценка на ефективност на извършените ДДД мероприятия от фирмата изпълнител е извършен мониторинг с лепливи капани за хлебарки в кухнята –майка и СБАЛЛС, отчетен на 14.02.2020г. Констатирано е наличие на единични екземпляри на кафява хлебарка само с тая в женски сектор, аптека и приемен кабинет на СБАЛЛС Затвора С.. Дадени са препоръки да не се прекъсват регулярните ДДД обработки, да се предприемат необходимите действия а контрол на хогоената в килиите, при сигнал за наличие на хлебарки да се извършва незабавна извънредна обработка и при необходимост повторение.

На 28.05.2020г. е извършена проверка и оглед от отдел „Паразитологии и ДДД“ на СРЗИ в СЦЗ по отношение на ДДД дейностите. При извършения оглед на помещенията не се открили екземпляри, както и следи от хлебарки, дървеници и други вредители. Отчитайки резултатите от проверката спрямо предишните през 2018г. и 2019г. в Затвор С. се наблюдава значително занижаване числеността на вредителите.

Следващата проверка на СРЗИ е от 28.07.2020г. в СЦЗ, като не са открити екземпляри, както и следи от дървеници, установено е наличие на единични хлебарки от съответен вид. В сградата на Затвор С. е извършена цялостна планова обработка по дезинсекция и дератизация в присъствие на служители на СРЗИ. След необходимото време за въздействие на биоцида е извършен повторен оглед, при който в помещенията не са открити екземпляри на дървеници, хлебарки и други вредители, което е показател за добра ефективност от обработките. Препоръките са отново да не се допуска прекъсване на регулярните ДД обработки, а при наличие на дървеници и/или хлебарки да се извърши незабавна извънредна обработка и при необходимост повторение. Както и за постигане на ефект от ДДД мероприятия е необходимо да се осигури и поддържа добра текуща хигиена във всички помещения и общи части.

Последната проверка за процесния период от СРЗИ е на 21.12.2020г., в ЗОЗТ К., като в някои конкретни килии се установява наличие на живи екземпляри на кафява хлебарка и единични екземпляри на постелна дървеница. При проверка по отношение на водоснабдяването се констатира, че количеството топла вода не достига до всеки етаж – подгряването е локално. Осигурена е топла вода за всяка килия, три пъти

дневно по два часа. Студена вода има от 06:00ч. до 00:00 ч. всекидневно. Поради технически причини пералнята не паботи от около месец и всеки лишен от свобода се пере самостоятелно в мокрото помещение на килията си.

Към справките от СЗРИ са представени и съответните жалби и сигнали, по които са извършвани проверките.

По делото е представена медицинска документация относно ищеца – здравен картон, амбулаторни листове, изследвания, извлечения от протоколна тетрадка психиатър, в които се описва здравословното състояние на ищеца и лечението му.

Съгласно докладна записка от Ю. Д. експерт стопанска дейност в ДП ФЗД в затворническата лавка С. към ТП С. на ДП Фонд Затворно дело се продават два вида фонокарти Мобика – 25 импулса на продажна цена 4 лв. и от 100 импулса на продажна цена 12.50 лв., като се поръчват и доставят от БТК АД по сключен договор, като ТП С. на ДП „Фонд затворно дело“ няма отношение и не формира цените на телефонните разговори, които лишените от свобода провеждат с фонокартите.

По делото е изслушана и приета съдебно-психиатрична експертиза. Вещото лице е направило заключението си въз основа на преглед на Б. Д. проведен в ЦСЗ, приложената по делото медицинска документация и разпити на свидетели, от които е видно психичното му състояние, взаимоотношенията с другите затворници както и предписаните медикаменти. Описва, че бил в ясно съзнание, всестранно ориентиран. На въпросите отговарял веднага. Напрегнат и тревожен. Оплаква се от условията в местата за излежаване на наказанията, където е бил превеждан. Споделя, че единственото място, където се е чувствал по-спокоен е бил медицинският център, който впоследствие е бил закрит. Оплаква се от тенденциозното отрицателно отношение на останалите към него. Касае се за мъж на 42 г., без данни за наследствена обремененост с психози, с правилно биологично развитие. В ясно съзнание, всестранно ориентиран. Не разкрива данни за налудности и халюцинации. Мисловния процес е нормален по форма, темп и съдържание. Памет и интелект съхранени. Разкрива се повишена тревожност и депресивна симптоматика, свързани с условията в затворите, където е пребивавал, както и от негативното отношение на останалите към него. Преглеждан е по тези причини и му е предписвана терапия с успокоителни и стабилизатори на настроението, които са действали с различен ефект. Лекуван на различни места, като най-добре се е чувствал в закрития вече медицински център. Заключението на вещото лице, е че оплакванията от психично естество на Б. И. Д. са с невротичен (функционален) характер - повишена тревожност и депресивност. Всичко това е в контекста на лишаването му от свобода, което само по себе си е тежък стресогенен фактор. Смята, че успешното лечение е от решаващо значение за подобряване на психичното му състояние, като зависи от ръководството на затвора къде. В съдебно заседание, разпитано вещото лице пояснява следното: Вещото лице пояснява, че оплакванията са обединени като повишена тревожност и депресивна симптоматика, периодът е откакто е в затвора и те са от различни състояния, диагностициран е със суматофорно разстройство, което означава - телесни оплаквания, които при изследване не се откриват обективни нарушения. Счита, че ищецът не симулира. От проведения разговор с него и медицинската документация е видно, че поначало при него е повишена тревожността и преди да влезе в

затвора е снижавал тази тревожност с алкохолна употреба, превърнала се в злоупотреба. В затвора за такова не може да се говори и е останала повишена тревожност. Пие лекарства основно за успокояване и за стабилизатори за стабилизиране на настроението и биотонуса, които са предписвани от психиатър, преглеждан е многократно. Функционалният характер на заболяването му означава, че няма констатирани увреждания на мозъка, ищецът няма такива увреждания. По-скоро описаната тревожност и депресивност са като реакция от липсата на това, че не е комфортна обстановката в местата за лишаване от свобода, не се разбира с другите лишени от свобода лица и се оплаква на тяхното отношение. Това е реакция на неговата психика спрямо околната обстановка, как той възприема другите, как функционира в тези условия. Като че ли липсват у него зрели механизми за адаптация. Все щеше да намери начин да се разбира с ръководството на затвора, с останалите. Липсата на адаптивност и на незрели мисли за адаптация се дължи на личностното му развитие, най-вероятно. Не може да се каже, че страданието е от постоянен характер. Тревожността му и депресията могат да варират в зависимост от ситуацията, в която се намира. Има периоди, когато се е чувствал добре, казва че се е чувствал добре в медико – социалния център. Повишаване на тревожността е комплексно и зависи от средата, в която се намира. Казва, че най-зле се чувства в Затвора-С. и след това по-малко зле се чувства в ЗО К.. Основното се дължи – има документи приложени относно битовите условия там, но това е основна зависимост от взаимоотношенията му с останалите лишени от свобода и с персонала, където е бил в местата за лишаване. Съдът кредитира заключението на вещото лице като обективно и компетентно.

По делото са разпитани двама свидетели, чиито показания съдът кредитира изцяло като обективни, частично непротиворечиви и достоверни.

Свидетелят Д. И. А. дава показания, че Д. И. А. - доведен от ЗО К., понастоящем в ЗО К.. Заявява, че е пребивавал в Затвора - С. в исковия период, има наблюдения. От 2015-2021 година е пребивавал в Затвора - С.. Познава Д. от Медико социалния център към болницата на Затвора – С., където той бил пет години от 2016-2021 и бил кмет на центъра. Ищецът бил 2-3 години в болницата. Посочва, че е проблемен, заяжда се с хората, срещу всеки, срещу всичко, пише, обжалва. Според свидетеля няма заболявания, но му правили някакви експертизи, имало някакви проблеми и затова бил настанен там. Влизал е в помещението на ищеца, което е с приблизителни размери 4.5/3.5м. Описва помещението - тоалетна, мивка с топла и студена вода денонощно и две легла, прозорец, който се отваря, в началото имало шкафчета. Банята е веднага до неговата врата. Относно прането той лично им давал всеки месец прах за пране, сапуни с документ срещу име и подпис, включително и Д., пускали го до пералнята един път в седмицата да си носи в торба дрехите. В неговата килия имало един период друго лице за малко, но повечето време бил сам предвид, че се заяждал с хората и другите се били настроили против него. Всеки ден инспектор социални дейности посещавал настанените в центъра по списък, обсъждал проблемите, помагал да се разреши проблема, за да не стане конфликт. На такива срещи ищецът се оплаквал от столовата за хранене, от колеги и най-много от колеги на етажа,

както и от горния етаж, че му чукат, от битовите условия също се оплаквал. Пояснява, че в Медико социалния център се дава по един път храна, а в болницата - три пъти храна. Дават хляб, салати, има меню. Столовата е голяма - с пет маси по 4 човека от едната страна или общо 8 маси. Не било разрешено по килии да се носи храна - със заповед на началника на затвора е забранено, заради хлебарки и буболечки, залепена в столовата. Но Б. си взимал храната и в стаята се качвал. Телефонът за разговори е достъпен – ежедневно на етаж, но лишението от свобода го изкъртили и скъсали, не уточнява кой. Докато се възстанови скъсания телефон затворниците ги пускали на другия телефон, никога не са оставяни без телефон. Параклисът се посещава, има ден в болницата, за църква, като в неделя старшина по списък записва тези, които искат да ходят и ги водят на църква. От дюшека имал оплаквания ищеца, за период около година го сменява – 2020 и 2021 последния, с нови обикновени дюшеци, чисто нови бяха, унищожил ги. Пояснява, че се пръска срещу вредители, има фирма и тя един път в месеца навсякъде за хлебарки и дървеници пръска, имало подобрение след пръскането. Забрали да се качва ядене по килиите, тъй като се развъждат хлебарки. Хората, които пръскат при ищеца също влизали и един път нещо се скарал със служителите, но по принцип ги допускал. Пояснява, че има ефект от пръскането срещу хлебарки и дървеници, доколкото са намалели. На етаж на ищеца имало проблеми, едно от лицата хвърляло храна и по този начин се увеличили хлебарките. И заради това забрали качването на храна по стайте и след като забрали и напръскали, намаляха хлебарките. Пояснява за цените на картите – на лавката, 100 импулса 12.50лв., достатъчно време да се говори. По отношение на оплакванията от здравословен характер, оплаквал се ищецът че не може да спи, викнали психолог, изписал му хапчета за сън, но после разбрали, че ги продава (свидетелят го видял да продава хапчетата). Втори път ходи да иска по тежки хапчета. Аз го видях. Нервни кризи получавал, викал, тропал, крещял, искал да говори с началника. За физически болки ходил е при доктори, оплаквал се е и от други неща. Влиза при докторите, но не знае от какво го болеше - лекар хирург и няколко доктори вътрешни болести. Ищецът се оплаквал от шум, като единствения шум на 4-тия етаж –д телевизор пуснат на по-висок тон, ищецът прави забележка и се намалява тона на телевизора. Не е имало тропания. Вдигал сам шум и се оплаква после. И други затворници вдигат шум, но нормален шум. По отношение на тоалетната в спалното помещение е свободно стояща, има преграда, но я счупили, височината на преградата е на нивото на корема/. В стаята на ищеца тоалетната е срещу леглата, има преграда и не е прозрачна, изградена от гипсо-картон и замазка. Врата няма, счупили всичко, преди това имало малка вратичка. Там, където е тоалетната нямало прозорец, а иначе в стаята има два прозореца, на по две крила всеки. По отношение на цените в лавката за периода 2020г. дали са нормални или леко завишени, не му е направило впечатление, че цените са завишени няма впечатление от тази навън. Купува кафе на една и съща цена, преди и сега, възможно е да има с 50-70 стотинки завишение. Случвало му се е да си купи развалена храна, без да е с изтекъл, която му сменили в лавката. За изтекъл срок на стоки – може и да има, но не са му споделяли да са си купували.

Вторият разпитан свидетел В. И. П., споделя, че за 10 години има представа за условията в Затвора-С. до месец 09.2021г. е бил в затвора. Познава ищеца, за исковия период - месец 01.2020г. до месец 07.2020г. са били в съседни помещения. Преди 2 - 3 години ищецът дошъл при него. Килията, където е бил настанен 2020 г. представлява срутена стена на банята, с хлебарки, дървеници. Имало прозорец с вътрешна решетка. Нямало достъп до прозореца, в пространството между решетката и прозореца нямало нищо, не можело да се отваря и се събирала мърсотия, както и не можело да се почиства. Банята представлява чешма, тоалетна, която представлява клекало и е в същото помещение, не е отделено. Имало е стена, но беше срутена – говорим за 2020 година. Течаща вода има, и топла вода имало. Хигиенни материали се давали само за общите помещения, що се отнася до метла, mop или друго за почистване на килията, като кофа, парцал – предполага, че би трябвало да си ги иска. Дървеници и хлебарки имало и от дървениците се получавали ухапвания, получавало се раздразване на кожата и сърбеж, не може да се спи спокойно. Леглата в килията на ищеца представляват тръби и решетка, отдолу метални шини, отгоре евентуално дъска от друго легло, ако има възможност. Дюшеци имало и за почистването им има изпарител, и може да се ползва - за обезпаразитяване. За този период - от администрацията на затвора правят обезпаразитяване на общите помещения и килии, минават да пръскат за хлебарки и дървеници, но след напръскването ставало опасно. По отношение на медицинската грижа – в този период са били в болницата заедно с него, на един етаж. Лекарите всякакви има, с изключение на психиатър и ако има нужда, става със записване и може половин година да мине докато дойде. Храната била нормална. Условията в Затвора-С. намира за отвратителни, но няма база за сравнение, общуването също е под всякаква критика, няма как да не оказало влияние върху психиката на пребиваващия. Между 14 и 16 часа имало тишина, но на това не се обръщало внимание. В Медико социалния център, където са били - няма спомен да е правен ремонт. За хигиената в килиите – всеки от живущите в килиите си ги хигиенизира, Б. си чистел килията, не го е виждал да се е затрупал с боклуци, полагал е някакви усилия. Оплаквал му се е, че условията не били добри, че лекарите не му обръщат внимание. От какво ли не се оплаква, от всичко и във връзка с тези оплаквания, често пишел оплаквания и жалби до администрацията на затвора, не му е споделял резултат от тях.

Показанията на свидетелите са ясни, кореспондират с приетите по делото писмени доказателства, поради което съдът ги кредитира, като при преценката им отчита, че носят информация за следното – относно описания на помещението, в което е пребивавал ищеца, относно наличието на оплаквания от ищеца и наличието на хлебарки и дървеници по време на исковия период – месец 01.2020г. до месец 07.2020г.

По делото от страна на ответника е представено и затворническото досие на Б. И. Д. № 919/2018г., което е приложено за послужване по дело № 9824/2020г. на същия състав.

При така установената фактическа обстановка съдът намира **от правна страна** следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално

легитимирано лице, което твърди, че в периода на престой в Затвора – [населено място] от 09.01.2021 г. до 29.07.2020 г. е претърпял неимуществени вреди в резултат на поставянето му в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, като неблагоприятните условия са конкретизирани относно хигиена, битови условия, липса на възможност за уединение в тоалетната, наличие на дървеници и хлебарки, неудобни легла, мръсни дюшеци, липса на възможност за обедна почивка.

Искът е предявен срещу ГДИН - юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията“ - надлежен ответник по чл.205 от АПК, вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС

Искът е с правно основание чл.284, ал.1 ЗИНЗС, На основание чл. 203, ал. 1 (ДВ, бр. 13 от 2017 г.) от Глава единадесета на АПК, исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица се разглеждат по реда на тази глава. Съгласно чл. 203, ал. 2 (ДВ, бр. 13 от 2017 г.) от АПК, за неуредените въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) или на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. Според чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, съгласно който осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение., като в ал. 2 на същия член е посочено, че за изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение се смятат и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, оборима презумпция. Следователно отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл. 3, ал. 1), както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло,

отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл. 3, ал. 2).

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Д. неимуществени вреди, конкретизирани в молбата от адвокат Ю. - л.22 по делото: като унижение, чувство за малоценност, страх, нарушен сън, нарушена концентрация, депресия, параноя, суицидни мисли, психично разстройство от проявите форми на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС вр. чл. 3 КЗПЧОС: поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в изразяващи се в липса на достатъчно проветряване и възможност за почистване на пространството пред прозореца, поради наличието на вътрешна решетка, липса на баня, липса на възможност за уединение в тоалетната, липса на течаща вода, липса на санитарни принадлежности като кошче за боклук, парцалл за почистване, метла, наличието на множество насекоми – дървеници и хлебарки, неудобни легла, мръсни и стари дюшеци, липса на възможност за обедна почивка между 14 и 16 ч.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ) никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл. 3 ЗИНЗС, предвиждаща, се осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечавачи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им – чл. 2, т. 3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Относно отделните фактически основания съдът намира следното:

1. Липса на достатъчно проветряване и възможност за почистване на пространството пред прозореца, поради наличието на вътрешна решетка – не се установи невъзможност за проветряване на спалното помещение, в което е бил настанен ищецът, тъй като в същото има два прозореца, които по думите на свидетелите и съгласно данните от докладните записки, са отваряеми, с възможност за проветряване и с достъп на пряка слънчева светлина. Невъзможността за почистване на пространството към решетката на

прозореца, не може да се окачестви като създаващо страдание с висока интензивност само за себе си, при наличие за възможност за почистване и проветряване на самата стая.

2.Липса на баня – не се потвърждава това твърдение, както от свидетелските показания, така и от докладните записки – банята се ползва целодневно, вратата ѝ е била съседна на тази на помещението на ищеца.

3.Липса на възможност за уединение в тоалетната –действително, по данни на свидетелите преградата за тоалетната, която е в помещението, е била разрушена, но следва да се отчете, че през почти цялото време ищецът е бил сам в помещението. Все пак следва да се отбележи, че липсва възможност за проветряване в тази част на помещението и това, макар и временно положение, е създавало неизбежно негативни изживявания у ищеца и незаконосъобразно е допуснато от администрацията на ответника в помещението, в което се живее постоянно и се спи.

4.Липса на течаща вода също не се установява, напротив, постоянно топла и студена течаща вода на мивката в помещението.

5.Липса на санитарни принадлежности като кошче за боклук, парцал за почистване, метла не се установява също доколкото на ищеца са предоставяни препарати, свидетелят П. посочва, че всеки от живущите в килиите си ги хигиенизира, Б. си чистел килията, не го е виждал да се е затрупал с боклуци, полагал е някакви усилия. Бил допускан да ползва един път седмично пералня или си перял на ръка дрехите.

6. Наличието на множество насекоми – дървеници и хлебарки. От една страна безспорно проверките на СЗРИ в част от периода установяват на различни места в СЦЗ хлебарки и дървеници, свидетелите също потвърждават, от друга страна затворническата администрация полага необходимите грижи за дейности по ДДД, като за периода неколккратно е пръскано. Допълнително се усложнява положението от храната в спалните помещения, като ищецът също не се хранел в столовата е пренасял храна в помещението си. Справките и свидетеля А. отчитат намаляване на дървениците и хлебарките след обработка. И двамата свидетели обаче потвърждават наличието на насекомите за периода и неприятните изживявания, които причиняват на лишените от свобода.

7.Неудобни легла, мръсни и стари дюшеци – опровергава се оплакването относно дюшеците, тъй като лично свидетелят А. поне веднъж сменил на ищеца дюшека с нов през 2020г., когато е исковия период.

8.Липса на възможност за обедна почивка между 14 и 16 ч. също не се установява, доколкото и двамата свидетели посочват, че това е час за обедна почивка, който е по правилник, не отчитат никакво по проблемна ситуация с шума в тези часове. Описват не особено силни шумове- примерно от телевизор, както и в случая е от значение, че ищецът е сам в стая, поради което не би следвало да е в по неблагоприятни условия относно шума.

При този анализ съдът приема, че искът е частично основателен единствено по т. 3 и по т.6 от исковата претенция и Д. е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унижително отношение по причина на бездействие на затворническата администрация, доколкото не е осигурила необходимото отделяне на

тоалетната в спалното помещение и не се е справила изцяло с проблема с дървениците и хлебарките, условия, които са въздействали неблагоприятно на ищеца през исковия период. Неизолирането на тоалетната и недостатъчната дезинсекция и наличието на дървеници кореспондират на понятието „нечовешко“ и „унизително“ отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между частичното бездействие и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, чувство за малоценност, страх, стрес и депресия. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл. 3 ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС.

В разглеждания случай като се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението по чл. 3, ал. 1 вр. ал. 2 ЗИНЗС - лоши условия, проявени в липсата на отделяне на тоалетната в спалното помещение и наличието на дървеници и хлебарки; периодът на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство) – около 7 месеца; характерът и интензитета на породените страдания и негативни преживявания, който не може да бъде определен като изключително висок, поради липса на конкретно последващо увреждане на здравето като резултат (физическо или психическо) от установеното нарушение на чл. 3, ал. 1 вр. ал. 2 ЗИНЗС и при прилагане на чл. 284, ал. 2 ЗИНЗС съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 200 лева. В останалата част над 200 лв. до общия предявен размер от 10 000 лв. искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

Исковата претенция в останалата част следва да бъде отхвърлена с оглед недоказване на отделните фактически основания на иска – по т.1, 2, 4, 5, 7 и 8 , които да изпълват фактическия състав за отговорност по чл.284 и сл. от ЗИНЗС.

От страна на ищеца са претендирани разноски, но такива той не е сторил, предвид освобождаването му от държавна такса и пердоставяне на безплатна правна помощ, а не е внесъл предварително за експертизата. Независимо от изхода на спора (частично отхвърляне на иска) на ГДИН не се следва юрисконсултско възнаграждение - разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС дерогират общото правило на чл. 78, ал. 3 ГПК. Съдържанието на посочените разпоредби дава основание да се направи извод, че законодателят не е предвидил изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените искове, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

По изложените съображения Административен съд София-град, I отделение, 6 състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Б. И.

Д. с ЕГН [ЕГН] обезщетение за неимуществени вреди в размер на 200 (двеста лева). за периода 09.01.2020 г. – 29.07.2020 г. от поставянето му в неблагоприятни условия в Затвора С., обособено отделение СБАЛЛС – липса на отделяне на тоалетната в спалното помещение и наличие на дървеници и хлебарки.

ОТХВЪРЛЯ иска в останалата част над 200 лв. до предявения размер от 10 000 лв. за твърдени неблагоприятни условия на пребиваване в Затвора С., обособено отделение СБАЛЛС - липса на достатъчно проветряване и възможност за почистване на пространството пред прозореца, поради наличието на вътрешна решетка, липса на баня, липса на течаща вода, липса на санитарни принадлежности като кошче за боклук, парцал за почистване, метла, неудобни легла, мръсни и стари дюшеци, липса на възможност за обедна почивка между 14 и 16 ч.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщението.

СЪДИЯ: